

Forarbejder til den nye danske Straffelov.
Definitionerne i § 3 i Straffelovsudkastet af 1923.

AF TROELS G. JØRGENSEN.

Ved Indgangen til Straffelovsudkastet møder Læseren en Paragraf, indeholdende Definitioner af forskellige Begreber, der først skal komme paa Tale længere henne i Lovens særlige Del, men hvis nærmere Indhold man har ønsket at slaa fast allerede i Indledningskapitlet. Udkastet følger herved et System, som ogsaa de to forudgaaende Udkast anvendte. Ved en Sammenligning med disse Udkast bemærker man straks, at det dog er i aftagende Omfang, man har ment at maatte ty til saadanne indledende Definitioner. Antallet i det første Udkast var ialt 14 og i Torps Udkast ialt 7; i det sidste Udkast er det 6.

I Motiverne til det første Udkast hedder det S. 5, at Paragrafen har udelukkende »leksikalsk Betydning« for selve Lovudkastet. Nogen blot formel Foranstaltning af samme Art, som naar der i Indledningen til en Kontrakt angives visse praktiske Betegnelser for de Personer og Æmner, der skal omhandles nedenfor i Kontrakten, er Opstillingen jo imidlertid ikke. Forholdet er det, at man for at undgaa Gentagelser i Straffebudene har udtaget visse flere Gange forekommende Led af disse og gjort sig færdig med dem en Gang for alle, hvorved det opnaas, at man paa vedkommende Steder i den særlige Del kan henholde sig til den en Gang skete almindelige Fastsættelse af vedkommende Leds Indhold.

Det er muligt, at det er praktisk saaledes at udtage

Brudstykker af Straffebudene til særskilt Behandling. Stilistisk tiltalende er det ikke. Medens de andre Paragrafer i den almindelige Del alle giver Meddelelse om Regler, der hver for sig har Betydning, siger disse Definitioner foreløbig ikke Læseren nogetsomhelst. De faar først Mening, naar man kommer til de Steder i den særlige Del, hvor de skal puttes ind. Nogen egentlig Ret til at staa i den almindelige Del har de ikke. Deres Anbringelse der og deres udvortes Lighed med de virkelig almindelige Regler skylder de den Omstændighed, at Beskrivelserne af visse særlige Forbrydelser ikke i den særlige Del er gjort saa fyldig, som Lovgiveren i Virkeligheden ønsker at gøre dem.

Formaalet med nedenstaaende Bemærkninger er at undersøge, om der er Grund til den Opstilling af 6 almindelige Definitioner, som vi finder i Straffelovsudkastet.

Efter det allerede sagte maa det første Spørgsmaal her ved være, om disse Definitioner ikke kan overlades til Domstolene; i saa Fald er den benægtende Besvarelse givet. Dernæst, om det i kendelig Grad vilde tynde Fremstillingen i den særlige Del, hvis vedkommende Leds Indhold skulde defineres flere Steder, forudsat at dette overhovedet var nødvendigt.

Som Nr. 1 er opført Udtrykket »en Persons nærmeste«, der defineres som omfattende »Ægtefælle, Slægtninge i lige Linie, Søskende, lige saa nær beslægtede, Adoptivforældre, Adoptivbørn, Plejeforældre, Plejebørn og Forlovede«. Dette Udtryk er kendt fra Straffeloven af 1866, hvor det flere Steder forekommer udefineret, altsaa overladt til Udformning i Retsanvendelsen, saaledes i §§ 109 (undladt Angivelse om Statsforbrydelser paa Grund af Fare for Nærmestes Liv eller Velfærd), 169 (Voldtægt ved Trusler mod Kvindens Nærmestes Liv, Helbred eller Velfærd), 187, 189 og 205 (Mishandling eller grov Fornærmelse mod Gerningsmanden eller hans Nærmeste som Undskyldning ved Drab og Legemsbeskadigelse). Naar Strfl. §§ 109 og 110 udtrykkelig fritager den Skyldiges »Ægtefælle, Søskende, Slægt-

ninge eller Besvogrede i op- og nedstigende Linie, Fosterforældre og Fosterbørn« for Straf for undladt Angivelse til Øvrigheden eller for at modarbejde Strafforfølgningen paa visse Maader, fremgaar det af Udtryksmaaden, at Straffeloven ikke identificerer de to nær ved hinanden liggende Fastsættelser, men at man netop ved Udtrykket Nærmeste vil holde Plads aaben for Domstolenes Afgørelser, jfr. Motiverne S. 220, der sikkert tænkes at kunne føre videre end til Kredsen af de særlig nævnte Personer. Af de Tilfælde, hvori Udkastet anvender Udtrykket, svarer § 196 til Strfl. § 169 og §§ 127, 135 og 136 tildels til Strfl. §§ 109 og 110, medens Udkastets § 264 vedrører de Nærmestes Adgang til at foranledige Bortfald af Paatale af Berigelsesforbrydelser mod dem selv. Bortset i hvert Fald fra den sidstnævnte Bestemmelse kan det ikke skønnes, at der her, hvor det drejer sig om at vurdere den psykologiske og moralske Styrke, hvormed det personlige Forhold mellem Gerningsmanden eller den Angrebne og visse andre virker, er nogen Grund til at binde Domstolene fast til en Lovregels Gennemsnitlighed. Man kan tænke sig Forhold, liggende udenfor Definitionens Rammer, der kunde berettige til Inddragelse under Begrebet Nærmeste, f. Eks. et noget fjærnere Slægtskab forbundet med fælles Samliv. Det kan ogsaa anføres, at Afgrænsningen ikke er afgørende for Inddragelse af Nogen under det strafbares Omraade. Selv om vedkommende Handling ikke gaar ind under Udkastets § 196, jfr. § 3 Nr. 1, vil Forholdet dog være en strafbar Forbrydelse mod Konssædeligheden. Og i de andre Tilfælde vil en videre Forstaaelse kun virke til udvidet Straffrihed. At Retsanvendelsen skulde bestemme Begrebet snævrere end i Udkastets Definition, er der næppe Grund til at befrygte. I det første Udkast var medtaget den besvogredes Ægtefælle, men omvendt ved Plejeforældreforholdet forlangt, at Forældremyndigheden er overdraget Vedkommende, eller at de udøver den paa det Offentliges Vegne. Og da Udkastet ellers er præget af Tilbøjelighed til at give Domstolene friere

Hænder end før ved at give rummeligere Forbrydelseshegreber og videre Strafferammer, stemmer det ikke dermed at stramme Kravet i Forhold til Strfl. af 1866 paa dette iøvrigt ikke praktisk vigtige Omraade.

Under Nr. 3 udtales det, at ved Vold forstås »personlig Vold, hvormed ligestilles Hensættelse i bevidstløs Tilstand eller Berøvelse af Modstandsevne ved Anvendelse af bedøvende, hypnotiske og lignende Midler«. Her er altsaa dels en Regel om, at Vold, naar ikke det modsatte siges, betyder Vold paa Person, dels en Regel om, at en vis psykisk Paavirkning indbefattes herunder. Efter Straffeloven af 1866 maatte man af Sammenhængen paa hvert Sted ulede, om der mentes Vold paa Person eller ogsaa Vold paa Gods, jfr. Goos, sp. Del I S. 327. Gennemser man Udkastets Anvendelser af Begrebet Vold, kan Tvivl i saa Henseende vistnok kun opstaa ved § 339: Husfredskrænkelse skærpet ved Vold eller Trusel om Vold; men her kunde det jo præciseres. Som Hovedtilfælde af den beskrevne psykiske Paavirkning vil man tænke paa Strfl. § 170 (Samleje med en Kvinde, hos hvem Gerningsmanden har fremkaldt en Tilstand, hvori Brugen af hendes fri Vilje er hende betagen). Udkastet har imidlertid netop i dette Tilfælde givet en selvstændig Udtalelse om denne Handling i § 197, 2. Stk.

Iøvrigt forekommer det mig, at der maa sondres mellem de Tilfælde, hvor personlig Vold er strafbar som Middel for en vis Tvang, hvor altsaa en Modstand overvindes eller foregribes ved den psykiske Paavirkning — her vil Retsanvendelsen sikkert ikke savne Definitionen for at medtage en saadan Paavirkning, jfr. Goos, sp. Del I S. 316 — og de rene Tilfælde af Vold. Der vil vistnok vanskelig kunne tænkes Tilfælde af psykisk Viljespaavirkning, der ikke maa ses som ulovlig Tvang og derfor omfattes af Udkastets til Strfl. § 210 svarende § 235. Er det virkelig Meningen at gøre den psykiske Paavirkning som saadan til en Voldsforbrydelse, er dette en Begrebsbestemmelse af

Forbrydelsen Vold paa Person, der naturligvis hører hjemme i Kapitlet Forbrydelser mod Liv og Legeme.

Hvad angaar Definitionen paa »rørlig Ting« i 2. Stk. under Nr. 2, hvorefter der herunder indbefattes: »enhver til Frembringelse af Lys, Varme eller Bevægelse fremstillet eller opbevaret Kraft«, maa først og fremmest bemærkes, at hvis denne Bestemmelse var tilføjet i Definitionen paa Tyveri uden at være gentaget i Straffebudene om ulovlig Omgang med Hittegods, Underslæb og Røveri, vilde dog næppe Nogen falde paa heraf at drage modsætningsvise Slutninger om Begrebets Indhold i disse sidste Tilfælde. Dette er tilstrækkeligt til at vise, at Definitionen ikke har sin Plads i den almindelige Del. Hvad Realiteten angaar, siger Motiverne S. 367, at Udkastets Definition af Tyveri stemmer med den gængse Opfattelse i Teori og Praksis, jfr. herved Dom i U. f. R. 1920 S. 842 (Tilegnelse af elektrisk Strøm fra en Ledning udenom Maaleren straffet som Tyveri). Der mangler herefter enhver reel Grund til særlig at sikre sig Tyverireglens Anvendelse paa Tilegnelse af Kraft. Og naar der henvises til Definitionens Betydning overfor Nævningerne, saa maa det jo paa Forhaand opgives at skrive Straffeloven som en Lærebog, hvortil der f. Eks. vilde høre Opregning af flere andre tvivlsomme Eksempler paa rørlige Ting. Tværtimod maa det siges, at det for Lægmand ikke fremmer Overskueligheden i Straffeloven, at nogle Brudstykker af Forbrydelsesbestemmelserne er trukket et Sted hen, hvor man ikke vil søge dem.

Om de resterende Definitioner skal jeg fatte mig i Korthed. At »offentlig Sag« betyder »en i Strafferetsplejens Former forfulgt Sag«, turde det efter Retsplejelovens § 684 være overflødigt at bemærke. At »fremmed Ting« kan bestemmes som »en Ting, der helt eller delvis tilhører en anden end Gerningsmanden«, er formentlig heller ikke en Udtalelse, der løser en Tvivl. Endelig defineres »Offentliggørelse af Skrift« som »Opslag, Fremlæggelse og lignende paa almentilgængeligt Sted«. Strfl. § 184 er — uden nær-

mere Definition — blevet forstaaet i Overensstemmelse hermed, jfr. Goos, sp. Del I S. 536. Nogen Trang til denne Præcisering skønnes da ikke at være til Stede, og under alle Omstændigheder forekommer »Offentliggørelse af Skrift« kun i to Paragrafer i Udkastet.

Efter det anførte anbefales det, at § 3 i Udkastet helt udgaar. Endnu bemærkes, at man paa et Dommermøde har været inde paa tilsvarende Betragtninger, jfr. Den danske Dommerforenings Medlemsblad S. 244.
